

Sygn. akt VI Gz 13/14

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Koszalinie VI Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Marek Ciszewski (spr.)**

Sędziowie: **SSO Małgorzata Lubelska**

SSO Krystyna Szóstak - Werner

protokolant: asystent sędziego Magdalena Matwiej

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2014r. w Koszalinie

na posiedzeniu niejawnym w postępowaniu upadłościowym

W. K.

na skutek zażalenia **upadłego**

na postanowienie Sądu Rejonowego w Koszalinie

z dnia 10 marca 2014 r., sygn. akt VII GUp 11/10

p o s t a n a w i a:

uchylić zaskarżone orzeczenie zawarte w punkcie 2. postanowienia z dnia 10 marca 2014 r. i w tym zakresie przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku z przewidywanym zakończeniem postępowania upadłościowego, dłużnik – W. K. wniósł o umorzenie w całości ciążących na nim, niezaspokojonych w postępowaniu upadłościowym, zobowiązań na rzecz wierzycieli. W uzasadnieniu wniosku wskazał, iż stan jego niewypłacalności był wynikiem nieroztropnych i zbyt pochopnych działań. Upadły, za powody popadnięcia w stan niewypłacalności, powołał własne załamanie nerwowe i depresję.

Zarządzeniem z dnia 20 lutego 2014r. wezwano upadłego do wskazania we wniosku konkretnych wierzytelności (nazwa wierzyciela, kwota niezaspokojonej wierzytelności) o umorzenie, których wnosi zakreślając termin 7 dni na wykonanie czynności, pod rygorem odrzucenia wniosku. W aktach sprawy brak potwierdzenia odbioru wezwania przez upadłego.

Na żądanie sądu syndyk wyjaśnił, że upadły rzetelnie wykonywał obowiązki nałożone na niego w postępowaniu upadłościowym.

Postanowieniem z dnia 10 marca 2014r. Sąd Rejonowy w Koszalinie stwierdził ukończenie postępowania upadłościowego (punkt 1) i oddalił wniosek upadłego o umorzenie zobowiązań (punkt 2).

W uzasadnieniu co do pkt 1 postanowienia wskazano, iż postępowanie upadłościowe prowadzone było od 2.04.2010r. W jego toku syndyk przedłożył sędziemu – komisarzowi listę wierzytelności, która została zatwierdzona, a następnie

złożył ostateczny plan podziału funduszy masy – wykonany do dnia 17.02.2014r. W trakcie postępowania zlikwidowany został majątek upadłego. Sąd zatem uznał, iż z uwagi na powyższe okoliczności zachodziła w sprawie formalna podstawa do stwierdzenia ukończenia postępowania, stąd orzeczono na art. 368 ust. 1 p.u.n.

W zakresie rozstrzygnięcia co do umorzenia zobowiązań Sąd Rejonowy przytoczył brzmienie art. 369 p.u.n. oraz podał, iż ciężar dowodzenia przesłanek uzasadniających wniosek spoczywa na wnioskodawcy. Dalej podano, iż upadły został wezwany do uzupełniania wniosku poprzez wskazanie konkretnych wierzytelności o umorzenie których wnosi w terminie 7 dni pod rygorem oddalenia wniosku. Sąd wskazał, iż pomimo upływu terminu upadły wniosku nie uzupełnił, co uniemożliwiało mu nadanie biegu, a w konsekwencji uzasadniało oddalenie wniosku.

Na marginesie Sąd I instancji zważył również, iż poza względami formalnymi wniosek upadłego nie był zasadny. Według bowiem Sądu upadły niedostatecznie wykazał, że niewypłacalność stwierdzona postanowieniem o ogłoszeniu upadłości, była następstwem wyjątkowych i niezależnych od niego okoliczności. Analiza bowiem akt upadłościowych wskazywała przeciwnie, że generowanie zadłużenia przez upadłego było trwałe i nieprzerwane. Nie sposób zaś takiego stanu faktycznego, zdaniem Sądu, uznać za okoliczność wyjątkową i niezależną od upadłego. Sąd uznał również, iż upadły miał pełną świadomość pogarszającego się stanu finansowego swojego przedsiębiorstwa, a mimo to kontynuował działalność gospodarczą i sukcesywnie powiększał zadłużenie. Twierdzenia zaś upadłego o załamaniu nerwowym i depresji nie zostały niczym poparte. Sąd przyjął także, iż materiał w sprawie wskazywał, że wobec upadłego zachodziłyby przesłanki dla orzeczenia zakazu z art. 373 p.u.n. Upadły bowiem stał się niewypłacalny już w 2008r., albowiem już wówczas nie wykonywał swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych wobec szeregu wierzycieli. Pomimo jednak takiego stanu rzeczy upadły złożył wniosek o ogłoszenie upadłości dopiero w marcu 2010r., co nastąpiło, zdaniem Sądu, z ewidentnym naruszeniem dwutygodniowego terminu, o którym mowa w art. 21 ust. 1 p.u.n.

W związku z powyższym Sąd uznał, że niezależnie od braków formalnych wniosku, w stosunku do upadłego zachodziły dwie negatywne przesłanki umorzenia zobowiązań opisane w art. 369 pkt 1 i 2 p.u.n., co przemawiało za oddaleniem wniosku upadłego o umorzenie zobowiązań.

Na postanowienie zawarte w punkcie 2. zażalenie wniósł upadły W. K., który wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Skarżący zarzucił, iż Sąd I instancji niewłaściwie ocenił jego wniosek o umorzenie zobowiązań, podczas gdy z jego treści jednoznacznie wynikało, iż wniósł on o umorzenie „pozostałych” zobowiązań, oprócz nie podlegających umorzeniu. W tej sytuacji, w ocenie skarżącego, nie było przeszkód, aby dokonując analizy całokształtu okoliczności sprawy - listy wierzytelności, planów podziału – ustalić, „pozostałe”, nieuregulowane w toku postępowania upadłościowego zobowiązania. Nadto podkreślił, że nie był w stanie zadośćuczynić wezwaniu sądu bowiem takiego nie otrzymał, a wiedzę o wezwaniu powziął z postanowienia. Skarżący wskazał również, iż Sąd I instancji dokonał błędnego ustalenia w zakresie przyjęcia, iż niewypłacalność skarżącego nie była następstwem niezależnych i wyjątkowych okoliczności. Podczas gdy niewypłacalność skarżącego była następstwem nierzetelności jego kontrahentów, w tym B. K.. Upadły zarzucił również, iż Sąd I instancji w sposób pobieżny ocenił jego wniosek o umorzenie zobowiązań, albowiem mimo braku w aktach sprawy dowodu doręczenia skarżącemu wezwania do uzupełniania wniosku, przyjął, iż skarżący nie wykonał go w terminie. Skarżący wskazał zaś, iż żadnej korespondencji w tym przedmiocie nie otrzymał, a dopiero z treści zaskarżonego postanowienia dowiedział się, że wzywano go na piśmie o uzupełnienie wniosku o umorzenie zobowiązań. Skarżący do zażalenia dołączył również dokumentację lekarską (k.497-504), potwierdzającą jego twierdzenia o problemach zdrowotnych zaistniałych w czasie pogarszania się sytuacji ekonomicznej firmy. Ponadto załączył zestawienie listy wierzytelności wraz z planami podziału (k.491-492), wykazy – opóźnienia płatności (k. 493-494) wraz referencjami (k. 495-496).

Powyższe okoliczności i dokumenty uzasadniają, według skarżącego, wnioski zażalenia.

Syndyk, ustosunkowując się do zażalenia upadłego, wskazał, iż w czasie trwania postępowania upadłościowego, w szczególności w początkowym okresie, upadły był w stanie załamania psychicznego i z trudem wykonywał ciężące

na nim obowiązki, lecz wywiązywał się z nich należycie. Według również oceny syndyka upadłość skarżącego jest skutkiem opóźnień w płatnościach jego dłużników, jak też działań niektórych podmiotów ukierunkowanych na uchylanie się od zapłaty na rzecz upadłego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Charakteryzując instytucję umorzenia zobowiązań niezaspokojonych w toku postępowania upadłościowego na wstępie należy podnieść, iż jest ona uzasadniona względami natury prakseologicznej, w szczególności tym, aby umożliwić upadłemu, będącemu osobą fizyczną, rozpoczęcie normalnego funkcjonowania w nowych warunkach, po pozbawieniu praktycznie całości majątku oraz motywować go do podjęcia pracy zarobkowej. W świetle takich założeń jest zrozumiałe, iż zakres tego umorzenia musi być adekwatny do zamierzonych do osiągnięcia poprzez oddłużenie celów. Należy przy tym zauważyć, że dobrodziejstwo oddłużenia może być zastosowane tylko wobec dłużników spełniających określone w ustawie, rygorystyczne warunki. Oddłużeniem mogą być objęci tylko ci upadli, którzy są osobami fizycznymi, wobec których przeprowadzono postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację majątku. W praktyce oznacza to, że umorzenie zobowiązań będzie mogło zostać orzeczone jedynie wobec tych dłużników, którzy w wyniku przeprowadzonego postępowania upadłościowego, utracą cały, dotychczas posiadany majątek, który został przeznaczony na pokrycie zobowiązań. Jednocześnie ustawa ustanawia dalsze, bardzo rygorystyczne ograniczenia możliwości oddłużenia: z dobrodziejstwa umorzenia niezaspokojonych w postępowaniu upadłościowym zobowiązań mogą skorzystać dłużnicy, którzy stali się niewypłacalni bez własnej winy, ich niewypłacalność nastąpiła z przyczyn od nich niezależnych zaś postępowaniem w czasie, kiedy stali się niewypłacalni, jak też w toku postępowania upadłościowego dali dowód, iż są ludźmi uczciwymi, zasługującymi na umożliwienie nowego startu, bez obciążenia „dawnymi zobowiązaniami”. Dodatkowo niezbędne jest ustalenie, że w sprawie nie zachodzą okoliczności stanowiące podstawę do pozbawienia upadłego prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt okoliczności faktycznych przedmiotowej sprawy należy zważyć, że w pierwszej kolejności Sąd Rejonowy, jako podstawę nieuwzględnienia wniosku upadłego o umorzenie niezaspokojonych w toku postępowania upadłościowego zobowiązań, wskazał nieuzupełnienie przez upadłego w określonym terminie, mimo wezwania, przedmiotowego wniosku.

W sprawie bezsporne jest, że zarządzeniem z dnia 20 lutego 2014r. (k. 474) wezwano upadłego do wskazania we wniosku konkretnych wierzytelności (nazwa wierzyciela, kwota niezaspokojonej wierzytelności) o umorzenie, których wnosi, wyznaczając termin 7 dni i rygor odrzucenia wniosku. Zarządzenie wykonano w dniu 21 lutego 2014r. (k.478). W aktach sprawy brak jednak potwierdzenia odbioru wskazanej przesyłki przez upadłego W. K.. Co więcej, analiza akt wskazuje, iż upadły kserokopie pisma z dnia 21 lutego 2014r. zawierającego wezwanie do uzupełniania wniosku o umorzenie zobowiązań pieniężnych odebrał osobiście w dniu 17 marca 2014r. (k. 485), a zatem już po wydaniu zaskarżonego postanowienia z dnia 10 marca 2014r. W tej więc sytuacji, zdaniem Sądu Odwoławczego, brak było możliwości dokonania oceny w zakresie skuteczności doręczenia stronie wskazanego pisma sądowego. Dopiero zaś skuteczne doręczenie przesyłki sądowej warunkuje rozpoczęcie biegu terminu procesowego.

Z tego względu uznać należało, że skoro nie ma podstaw do uznania, że wezwanie do uzupełnienia wniosku o umorzenie niezaspokojonych wierzytelności zostało skutecznie doręczone upadłemu, to w konsekwencji brak było możliwości czynienia przez Sąd Rejonowy ustaleń o nieuzupełnieniu przez upadłego wniosku w określonym terminie.

Sąd I instancji w zaskarżonym orzeczeniu rozważał również zasadność wniosku upadłego w kontekście uzasadniających go przesłanek merytorycznych. Gdy chodzi o pierwszą z przesłanek oddłużenia (art. 369 ust. 1 pkt 1 p.u.n.), Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, iż analiza akt postępowania upadłościowego wskazywała, iż niewypłacalność upadłego nie była następstwem wyjątkowych i niezależnych od niego okoliczności, albowiem przeczyło temu postępowanie upadłego, który mimo pogarszającego się stanu finansowego przedsiębiorstwa dalej

kontynuował działalność i sukcesywnie powiększał zadłużenie. Twierdzenia zaś upadłego o załamaniu nerwowym i depresji nie zostały udokumentowane. Zdaniem Sądu Okręgowego dokonana przez Sąd I instancji ocena w powyższym zakresie była zbyt pobieżna. Przy ocenie zaistnienia omawianej przesłanki oddłużenia należy bowiem rozważyć wszystkie te okoliczności, zdarzenia i stosunki, których zaistnienia dłużnik w normalnym toku rzeczy nie mógł, względnie nie powinien brać w rachubę. Bez znaczenia będzie przy tym, czy chodzi o zdarzenia, leżące poza osobą dłużnika lub poza jego przedsiębiorstwem, czy też o takie zdarzenia, które powstają u dłużnika lub w jego przedsiębiorstwie. Jako niezależne od dłużnika uważać należy wszystkie te okoliczności, których dłużnik nie spowodował rozmyślnie albo wskutek niedbalstwa lub lekkomyślności. Powyższa wykładnia omawianego przepisu akcentuje zatem konieczność łącznego analizowania okoliczności sprawy pod kątem uznania niewypłacalności jako następstwa wyjątkowych i niezależnych od upadłego zdarzeń. Uwzględniając powyższe, Sąd I instancji winien rozważyć zaistniałe w sprawie okoliczności następstwem, których była niewypłacalność upadłego, a których wystąpienie sygnalizował upadły we wniosku. Co do zasady podzielić należy pogląd, iż sąd rozpoznając wniosek upadłego o umorzenie zobowiązań, nie ma obowiązku z urzędu formułować twierdzeń i poszukiwać dowodów w przedmiocie istnienia przesłanek z art. 369 p.u.n. Niemniej jednak w sytuacji, gdy sam upadły przedstawia, choćby w sposób ogólny argumenty przemawiające, w jego ocenie, za uznaniem, iż niewypłacalność nastąpiła z przyczyn od niego niezależnych i wyjątkowych, rzeczą Sądu jest przeanalizowanie tych twierdzeń w sposób szczegółowy, w kontekście zgromadzonych w sprawie dokumentów i powołanych przez stronę dowodów. W tym zatem zakresie, w szczególności Sąd Rejonowy winien zwrócić uwagę na okoliczności wskazywane przez skarżącego w zażaleniu i załączonych do niego dokumentach, które w zestawieniu ze stanowiskiem syndyka masy upadłości wyrażonym w piśmie z dnia 27 marca 2014r. (k. 510-511), co najmniej uprawdopodobniają, akcentowane przez upadłego we wniosku, problemy zdrowotne oraz nierzetelność kontrahentów upadłego, a następnie dokonać oceny czy wypełniają one znamiona okoliczności niezależnych od strony i wyjątkowych.

Marginalna ocena zaistnienia negatywnej przesłanki umorzenia zobowiązań opisana w art. 369 ust. 1 pkt 2 p.u.n. dokonana przez Sąd I instancji w zaskarżonym orzeczeniu również nie mogła zostać podzielona. Omawiany przepis wyklucza możliwość oddłużenia upadłego, jeżeli w postępowaniu upadłościowym dopuścił się czynu stanowiącego podstawę pozbawienia upadłego prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek, oraz pełnienie funkcji członka rady nadzorczej reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu. Sąd zatem rozpoznając wniosek upadłego o umorzenie niezaspokojonych w postępowaniu upadłościowym zobowiązań upadłego, zobowiązany jest ustalić, czy nie zachodzą podstawy, o których mowa w art. 373 i 374 p.u.n. Co istotne, w ocenie Sądu Okręgowego, ustalenia w powołanym zakresie nie powinny ograniczać się tylko do oceny dokumentów zgromadzonych w sprawie, a wymagane jest co najmniej wysłuchanie na posiedzeniu jawnym upadłego i syndyka na okoliczności w przedmiocie wystąpienia podstaw do orzekania o pozbawieniu prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnieniu funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu. W niniejszej zaś sprawie Sąd Rejonowy uznał, iż materiał zgromadzony w sprawie wskazywał, iż wobec upadłego zachodziły przesłanki dla orzeczenia zakazu z art. 373 p.u.n., albowiem skarżący nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie dwóch tygodni od dnia powstania podstawy do ogłoszenia upadłości. Podstawę powyższego ustalenia stanowił dokument w postaci spisu wierzycieli załączony do wniosku o ogłoszenie upadłości (sygn. akt VII GU 19/10), z którego zdaniem Sądu wynikało, iż upadły już od 2008r. nie wykonywał swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych wobec szeregu wierzycieli. Natomiast wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony dopiero w marcu 2010r.

Taka ocena nie może jednak być wystraszająca. Samo ustalenie faktu, że upadły ze swej winy nie złożył, będąc zobowiązany z mocy ustawy, wniosku o ogłoszenie upadłości w określonym w tym przepisie terminie (art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n.), nie daje jeszcze podstawy do ustalenia wobec upadłego zaistnienia przesłanek do orzeczenia zakazu z art. 373 p.u.n. Przy jego orzekaniu bowiem, stosownie do art. 373 ust. 2 p.u.n. należy także brać pod uwagę stopień winy i skutki podejmowanych działań, w szczególności obniżenie wartości przedsiębiorstwa i rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli. Takiej oceny należy dokonać także przy rozpoznawaniu zgłoszonego w postępowaniu upadłościowym

wniosku o umorzenie zobowiązań upadłego /zob. postanowienie SN z dnia 7 kwietnia 2011r. IV CSK 410/10 - LEX nr 1027184/. Brak ustaleń we wskazanym zakresie uzasadnia stanowisko, że istota sprawy nie została rozpoznana.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji winien w pierwszej kolejności dokonać czynności pozwalających na uzupełnienie wniosku, a następnie, po umożliwieniu złożenia upadłemu wyjaśnień i wysłuchaniu syndyka w przedmiocie okoliczności wystąpienia stanu niewypłacalności upadłego dokonać ich oceny, przy uwzględnieniu wskazań wyrażonych w uzasadnieniu niniejszego orzeczenia, w szczególności obejmując oceną również okoliczności przewidziane w art. 373 ust. 2 p.u.n.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oraz art. 229 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. prawo upadłościowe i naprawcze, orzekł jak w sentencji postanowienia.